

Dossier beelden Rhijnhaeghe

Inleiding

Dit document is vervaardigd door de initiatiefgroep Behoud Beelden Rhijnhaeghe. Deze initiatiefgroep is opgericht op vrijdag 12 maart 2021 op initiatief van de Gemeente Bunnik, raadslid W. Toersen en de huidige eigenaren, de familie Swinkels.

Leden initiatiefgroep Behoud Beelden Rhijnhaeghe (IBBH):

- Piet Koning, Voorzitter Wijkvereniging Kromme Rijn
- Winny Toersen, raadslid Gemeente Bunnik
- Jacky Swinkels, eigenaar van de 2 beelden
- Mevr. Rossum-Molenbeek, inwoner Odijk
- Piet Scholten, inwoner Bunnik
- Fred Odijk, Gemeente Bunnik

De IBBH stelt zich ten doel de herplaatsing te bevorderen van de 2 beelden in de Wijk Kromme Rijn te Bunnik. De 2 beelden symboliseren door de vorm en de geschiedenis het ontstaan van de Wijk Kromme Rijn en het voormalig hoofdkantoor van de Nationale Kruisvereniging in de wijk.

Geschiedenis en beschrijving van de beelden

1. HET BEELD EI (ook bekend onder de naam: Health Care Monument)

- **Beeldhouwer Theo van de Vathorst**
- **Materiaal: Brons**
- **Onthuld in 1981 bij het hoofdkantoor van de Nationale Kruisvereniging, J.F. Kennedylaan 101, Bunnik**

Theo van de Vathorst heeft ongeveer drie jaar gewerkt aan het vervaardigen van “Ei” voor het hoofdkantoor van de Nationale Kruisvereniging aan de J.F. Kennedylaan in Bunnik. Het beeld moest uiting geven aan de werkzaamheden van de kruisverenigingen. Van de Vathorst bracht op het beeld afbeeldingen aan van onder andere een wijkverpleegkundige op een fiets, het inenten van jonge kinderen en het zwemmen van bejaarden. Hij bracht ook teksten aan: “Rust roest” (zwemmers), “Voorkomen is beter dan genezen” (inenten van jonge kinderen) en “Beter de schoenen versleten dan het bed”. Bovenop het ei graveerde hij een afbeelding van een schildpad, het symbool voor lang leven.

Op de pagina's 4 en 65 van Theo van de Vathorst – het beeld en het verhaal (Louk Tilanus, Zwolle, 2004) is in bijschriften bij foto's van “Ei” het jaartal 1973 vermeld. In het archief van de Nationale Kruisvereniging is bij de archiefmap over “Ei” de 1980-1983 vermeld en is er een map met betrekking tot de opening in 1980 van het gebouw in Bunnik. Volgens een gefotografeerde pagina op de Facebook-pagina van Wijkvereniging Kromme Rijn is “Ei” in 1981 onthuld door mr. Els Veder-Smit (Kinderdijk, 29 augustus 1921 – Den Haag, 26 augustus 2020), van 3 januari 1978 tot 11 september 1981 staatssecretaris van Volksgezondheid en Milieuhygiëne en in die hoedanigheid belast met behartiging van aangelegenheden met betrekking tot gezondheid. Kleine exemplaren van “Ei” zijn gedateerd op 1981. Dit alles in aanmerking nemend, lijkt het waarschijnlijk dat “Ei” is vervaardigd voor het nieuwe gebouw van de Nationale Kruisvereniging in Bunnik en dat het in 1981 is onthuld. De betekenis van het jaartal 1973, tot tweemaal toe vermeld in Theo van de Vathorst – Het beeld en het verhaal, is niet duidelijk.

Na het vertrek van de Nationale Kruisvereniging werd het gebouwencomplex aan de J.F. Kennedylaan een kantorencomplex, Rhijnhaeghe genaamd. Dit kantorencomplex is gesloopt ten behoeve van de bouw van een woonbuurt. “Ei” is door de gemeente Bunnik in opslag genomen.¹

Het bronzen ei, ca. 180 cm hoog, betreft een monumentaal bronzen ei met reliëfvoorstellingen van o.a. zwangere vrouwen en een hulpverlener op een fiets met ambulancekoffertje, tevens zijn er klassieke "wijze spreuken" en gezegdes op het ei in reliëf aangebracht. De Utrechtse kunstenaar Theo van de Vathorst heeft het beeld in opdracht van de Nationale Kruisvereniging gemaakt.

---

¹ <https://vanberkelbeelden.wordpress.com/beeldhouwers/s-z/theo-van-de-vathorst/ei-bunnik/>

De aankoopprijs moet destijds aanzienlijk zijn geweest. Alleen al het kostbare materiaal en het kostbare proces van gieten, afwerken en patineren loopt in de duizenden zo niet tienduizenden euro's. Bij verkoop van de stukken rest eigenlijk behalve de materiaalwaarde slechts een geringe toeslag voor de "artistieke factor".

Al het voorgaande resumerend hebben we te maken met grote bronzen beelden van vrij onbekende kunstenaars, met thematiek die niet alom populair is, terwijl het esthetisch effect van de objecten mijns inziens als "gering" moet worden aangemerkt.

Wat de economische waarde van de objecten betreft, er is eigenlijk geen markt voor dergelijke stukken. Hoewel de esthetische overwegingen kunnen worden afgedaan als een "kwestie van smaak", dringt zich bij beschouwing van Vathorst "ei" de vraag op, wie een dergelijk object met opvallende medische thematiek voor de deur of in zijn tuin wil hebben. Vermoedelijke opbrengst bij verkoop: € 16.000 á 17.000.²

NB:

De huidige staat van het beeld: Het staat in de opslag op de Gemeentewerf te Bunnik. Door ons bekeken op 22/3/2021: De zeskantige ondersokkel is bij verwijdering van het beeld door de sloper (van Avezaat, Bunnik) mogelijk vernield en verloren gegaan. Verder is het beeld dof en stoffig en niet onderhouden maar verder lijkt het ongeschonden.

Op de volgende pagina zijn foto's toegevoegd van het beeld EI.

---

² Taxatierapport Bronsplastieken "Rhijnhaeghe" Bunnik van drs. Max Hemelraad, kunsthistoricus en taxateur.

2. HET BEELD SPELENDE KINDEREN (ook bekend onder de naam “Ronddraaien”)

- Beeldhouwer: Jits Bakker
- Materiaal: brons, H. 143 cm.
- Gesigneerd.

Het beeld stond aan de hoek van Zijldreef / John F. Kennedylaan 101, Bunnik. Het is onthuld in 1982 en vervaardigd in opdracht van en betaald door het Koninklijk Juliana Fonds. Het is een kopie van het bronzen beeld, onthuld in 1977, met dezelfde titel in de tuin van zorgcentrum Vroenhof aan de Vroenstraat in Kerkrade. Het beeld maakte deel uit van de fietsroute [Beelden van Jits Bakker in het Sticht](#).³

De aankoop prijs moet destijds aanzienlijk zijn geweest. Alleen al het kostbare materiaal en het kostbare proces van gieten, afwerken en patineren loopt in de duizenden zo niet tienduizenden euro's. Wat de aankoop prijs betreft kunnen we niet nalaten ook de kosten van transport en plaatsing in de overwegingen mee te nemen. Bij verkoop van de stukken rest eigenlijk behalve de materiaalwaarde slechts een geringe toeslag voor de "artistieke factor". Vermoedelijke opbrengst bij verkoop: € 15.000 á 17.000.⁴

NB:

De huidige staat van het beeld:

Bekeken door ons op 22/3/2021 in de opslag op de Gemeentewerf te Bunnik. De ondersokkel en de ronde sokkel van beton bij verwijdering van het beeld door de sloper (van Avezaat, Bunnik) mogelijk vernield en verloren gegaan. Het beeld is niet onderhouden, dof en stoffig maar lijkt verder onbeschadigd. Er zitten her en der nog vogeluitwerpselen op.

Op de volgende pagina zijn foto's toegevoegd van het beeld Spelende Kinderen.

---

³ <https://vanberkelbeelden.wordpress.com/beeldhouwers/a-i/jits-bakker/jits-bakker-kunstwerken-s-z/spelende-kinderen-bunnik/>

⁴ Taxatierapport Bronsplastieken “Rhijnhaeghe” Bunnik van drs. Max Hemelraad, kunsthistoricus en taxateur.

Herplaatsing

De initiatiefgroep heeft zich op georiënteerd op mogelijke locaties voor herplaatsing in de wijk Kromme Rijn.

1. Het El

Lijkt het best op zijn plaats direct voor het nieuwe Gezondheidscentrum aan de Laan van Broekhuizen. Een andere locatie ligt door de aard van het beeld niet voor de hand. Plaatsing voorstel is op de `Laan van Broekhuizen, kruising Weth. Schaaplaan in het perk links van de ingang naar het parkeerterrein van het Gezondheidscentrum, tussen voetpad en parkeerterrein, afgezet met een heggetje en vlak bij de lantaarnpaal (dus aangelicht in het donker). De plaatsing komt het mooist uit in het midden van het perk op 4-5 meter van de oprit en in de lijn van de bomenrij. Zie deze foto gemaakt vanaf de oprit, dus in deze lijn 4 meter van deze oprit.

2. De spelende kinderen

De spelende kinderen past goed bij de nieuwbouw Rhijnhaeghe en wel daar waar het goed zichtbaar is voor voorbijgaande auto's, fietsers en wandelaars. In het openbaar groen hieronder in deze rechthoek van gras. Hieronder een kaartje met daarop de mogelijke locaties voor het herplaatsen van de beelden. Voor de Spelende Kinderen is dat het grasveld langs de Van Zijldreef, tegen over Rhijnhaeghe. De locatie ligt ongeveer halverwege tussen de Provinciale weg en de Marskramersbaan en in het midden van het grasveld, zodat het goed zichtbaar is en men er omheen kan lopen.

